Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis. ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue] docto eos digne legenti. predicanti. aut ...

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

I. Sermo. XIX

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

Visual Library

nitus. Quez nemo inuenit niſi purgatus.
Secūdo te q̄ es medicamentū non ſano.
regula prauo. lux tenebroſo. habitatio de
ſerto. inq̄t Aug⁹. in li. de ciuitate. Tertio te
q̄ es diues in miſcdia. magnific⁹ in iuſticia
munific⁹ i gr̄a. numerator copioſiſſimus
remunerator equiſſim⁹. liberator pijſſim⁹
Gratis reſpiciēs hūiles. Iuſte iudicans
innocētes. miſericorditer ſaluās pctōres.
ait Bern̄. in ſer. lxij. Quarto te. quē diligē/
do om̄ia in te reperim⁹. te q̄ licet ſis vnus
quē querim⁹. tn̄ oīa in te ↄtinent. O lucrū
mirabile. O cōpendiū ſingulare. cur nos
p̄ diuerſa fatigam⁹. Ad ipm̄ ḡ vnanimiter
feſtinem⁹ poſt quē bona cūcta vltra n̄ que
rim⁹ ſʒ tenem⁹. inq̄t Caſſiod. ſup illud ps.
Inq̄rentes aūt dn̄m nō deficient om̄i bo
no. Quinto te. q̄ es ſplendor nūq̄ deficiēs
vita indefeſſa. nō moriens. fons ſp̄ ſcatu/
riens. ſeminale vite ſeminariū. ſapiētie p̄n
cipale p̄ncipiū. Iniciale bonitatis iniciū.
inq̄t Alanus de planctu nature. Sexto te
ſine q̄ nullū p̄t eſſe verū gaudiū. et cuʒ quo
eſt verū gaudiū. q̄d q̄ poſſederit nemo tol
let illud ab eo. Cui cōparata om̄is iocun/
ditas meror eſt. om̄is ſuauitas dolor eſt.
om̄e dulce amarū. om̄e decorū fedum. om̄e
poſtremo q̄dcūq̄ delectare poſſet moleſtū.
inq̄t Bern̄. in ep̄la. Et breuiter te ſeptimo
apud quē eſt ſapiētia ſine ignorātia. memo
ria ſine obliuione. intellect⁹ ſine errore. rō
ſine obſcuritate. inq̄t Bern̄. in q̄dā ſermōe
Ex his patet fruct⁹ inq̄ſitōis xp̄i q̄ conti/
net in ſe oīa bona. ita vt nemī eū deſerenti
bonū ſit. ⁊ cui aduenit om̄e bonū ipm̄ in/
uenienti. In ipo nāq̄ eſt om̄e bonū bone/
ſtū. delectabile. ⁊ expediēs. q̄d nō ē in aliq̄
alio inſimul inuenire. q̄z multe ſunt delec/
tationes in creaturis. ſʒ tn̄ nō honeſte. ⁊ ſi
honeſte nō tn̄ expediūt. Iō petr⁹ bn̄ dixit
Ioh. vj. Dn̄e ad quem ibim⁹. ſcʒ a te. Nos
igit̄ frēs dolētes p̄ ↄtritōeʒ. queram⁹ xp̄m
p̄ bonā opatione ⁊ p̄nie actionē. vt cum eo
oīa bona inueniam⁹. Ad q̄ nos p̄ducat q̄
ſine fine viuit ⁊ regnat. per om̄ia deus be/
nedictus.

¶ Dn̄ica p̄ma p⁹ octauas Epiphanie .I.

¶ Sermo. XIX

NUptie facte ſunt in chana galilee. Ioh. ij. ca. Poſt
q̄ ſctā mr̄ eccl'a fidelibus ſuis de
xp̄o p̄poſuit eius mirabilē natiuitatē vt in
feſto natiuitatiſ. eius infantiā. vt in prima
dn̄ica poſt feſtū natiuitatiſ. eius ⁊ pueritiā
vt in dn̄ica p̄xime p̄cedenti. Nūc ī iſta do/
minica p̄ponit eius mirabilē virilitatē in q̄
fuit in. xxxj. āno. Tūc em̄ xp̄s incepit face/
re miracula. Quorū p̄mū fuit iſtud de q̄ in
euāgelio p̄nti. ſcʒ mutatio aque ſimplicis
in vinū optimū. Quo viſo diſcipuli ei⁹ fue
rūt in fide cōfirmati. In h⁹ figura legit̄ q̄
yſaac fodit puteū ⁊ repit aquā viuā Gen̄.
xxv. Xp̄s em̄ in nuptijs iſtis de puteo ſue
diuinitatis et aqua mortua terreſtri pro/
duxit vinū. ex cui⁹ p̄ductiōe diſcipuli eius
⁊ plēs alij in aīa fuerūt p̄ fidē ⁊ graʒ xp̄i vi
uificati Iuxta illud ps. Vinū letificet cor
hoīs. In h⁹ figura etiā legit̄. iiij. Reguʒ. ij.
vbi Helize⁹ miſit ſal in aq̄s Iericho. et ſa
nate ſunt a ſterilitate. Sic xp̄s mediante
carne hūana aq̄s in vinū ↄuertit. Cū de⁹
p̄r ſal. i. diuinā ſapientiā. h̄ eſt. ſuū filiū. in
aq̄s Iericho. i. h⁹ mūdi mutabilitatem di/
ſpoſuit incarnandū. Quas aq̄s peſſimas
ita ſanauit. q̄ nec mortalitas eterne dāna
tionis. nec ſterilitas bone opatōis in ipis
niſi voluerim⁹ repiri ampli⁹ poterūt. Sic
aūt dr̄ in naturalib⁹ Elephas naturaliter
bibit vinū. ⁊ p̄ h̄ animat̄ ad p̄liū. Sic apo
ſtoli ⁊ alij cōuiue ex h̄ vino fuerūt aīati ad
patiēdū p̄ xp̄o Vn̄ in fine euāgelij dr̄ Cre
diderūt in eū diſcipuli ei⁹. Hic ponat̄ tex/
tus euāgelij. Sup q̄ euangelio pauca loq̄
vr̄e caritati intēdo. Verū q̄r h̄ ſine gr̄a nr̄i
ſaluatoris facere nequeo. Io q̄ dic̄ Bern̄.
ſup cantica ſer. ij. Om̄ia v̄ba etiā p̄phaꝝ ſi/
ne gr̄a xp̄i q̄d ſunt niſi ſomniuerbia. oēſq̄
p̄phe ſine xp̄o elingues ſunt ⁊ muti Ideo
neceſſaria eſt p̄ntia gr̄e xp̄i. cuius admirā
de doctrine fluēta ſunt velut q̄dam fons
fluens ⁊ ſaliēs in vitā eternā. Ipe eſt em̄ il
le q̄ p̄mittit om̄i petēti dare aquā viuā do
ctrine ſalutariſ. Ipe ⁊ hodie mutauit aquā
amarā in vini letificantis dulcedineʒ. Vt
igit̄ idē dn̄s nr̄ aquā lr̄alis ſenſus ⁊ intelli
gentie mutet nobis in vinū ſpūalis intelli
gentie. eo q̄ ſm̄ Bedā in omelia hodierna
tm̄ diſtat inter ſenſum lr̄aleʒ ⁊ miſticū q̄n/
tū inter aquā et vinū. Idō vt facilius aſſe/
quamur ad matrē gr̄e ad cuius p̄ces ho/
die mutata eſt aqua in vinū recurramus.
vt eius interueniēte ſuffragio auxiliū gr̄e
p̄cipiam⁹. ſalutātes eā voce angelica dicētes

Dnica prima poſt octa. Epiphanie

Aue Maria grã plena.ꝛc̃. In pñti euãge
lio tria deſcribunt̃ circa hui⁹ miraculi pa/
tratioñe occurrentia. In pma pᵗe deſcri/
bunt̃ quedã antecedentia miraculũ. cum
dr̃ Nuptie facte ſunt. In ſecũda deſcribũ
tur quedã comitantia miraculũ.ibi. dicit
ꝫ eis ihs Implete ꝛc̃. In tertia ponũtur
quedã ſubſequẽtia poſt miraculũ.ibi. Ut
autẽ guſtauit ꝛc̃. A

Dixi primo ꝙ in pma parte
euangelij deſcri
buntur quedã antecedentia miraculũ. cũ
dr̃. Nuptie facte ſunt. Iſta antecedẽtia fue
runt celebritas nuptiaꝝ. defectus vini. in/
ſtantia matris xpi. et obediẽtia miniſtroꝝ.
De qbꝫ p ordinem videam⁹. Dicit ꝫ. Nup
tie facte ſunt. Circa h̃ eſt ſciendum ꝙ ſm
magiſtꝝ in ſcolaſtica hiſtoria iſtud factum
eſt in triceſimo pmo anno etatis xpi Nam
cum xps eẽt baptiſat⁹ triceſimo anno etat̃
ſue. ſtatim poſt baptiſmũ iuit in deſertum
in quo temptatus fuit a dyabolo. Deinde
exiens de deſerto venit iterꝝ ad Iohannẽ
et ibi aliquadiu morabat̃. vt ſic Iohãnes
frequenter daret teſtimoniũ de ipo in ſui
pñtia. vt ſic ab alijs agnoſceret̃. Cũ ergo
Iohannes quadã die phibuiſſet de chri/
ſto teſtimoniũ dicẽs. Ecce agn⁹ dei. Sta/
tim duo diſcipuli Iohãnis. ſcꝫ Andreas
ꝛ Iohãnes euãgeliſta ſm qſdam. vt etiaꝫ
Lira dicit. ſecuti ſunt xpm. Andreas aũt
mox accedens Petrũ frẽꝫ ſuũ adduxit eũ
ad xpm. quẽ xps tunc Cepham noiauit. i.
capitaneũ. et idem ſonat h̃ nomẽ Petrus
qd interptat̃ fundamẽtũ ſm Lirã. In cra
ſtinũ aũt cum vellet ihs ire in galileam. in
reditu illo iterꝝ vocauit Philippũ q̃ ſtatim
inueniẽs Nathanaelẽ frẽꝫ ſuũ adduxit eũ
ad ihm. ꝛ ſic xps habuit qnqꝫ diſcipulos.
Poſt vocatõnẽ igit̃ diſcipuloꝝ tertia die
facte ſunt nuptie iſte. d qbꝫ h̃ dr̃ Et h̃ fuit iã
reuoluto integro ãno a baptiſmo xpi. Unñ
vocatio diſcipuloꝝ facta eſt i fine pmi ãni.
Dicit ꝫ. Facte ſunt nuptie in chana gali/
lee. i. in quadã villa ſic dicta chana. que ſita
eſt in terra galilee. Et h̃ ponit̃ ad differen/
tiã alteri⁹ ville q̃ dr̃ etiã Chana. ſꝫ ſita eſt i
alia terra. Iſte nuptie cuius fuerunt nõ ex
primit̃. ſed tñ cõiter oẽs doctores tenẽt ꝙ
fuerũt Iohannis euãgeliſte. quẽ dñs tũc
de nuptijs nubere volentẽ vocauit i diſci/
pulatũ ſuũ. vt dicit Hiero⁹. in ꝓlogo Io/
hannis. Sponſa ꝟo dr̃ fuiſſe maria mag/
dalena ſm qſdaꝫ. Sed nõ ẽ veriſile. ex eo
ꝙ Magdalena fuit diues et nobilis atqꝫ
ſm ſeculũ ſpectabilis ꝛ illuſtris. q̃ non de/
ſponſaret̃ Iohanni piſcatoris filio ruſti/
cano et paupi. Cuius paupertas patet i hoc
ꝙ ſufficientiã vini hr̃e nõ potuit ꝓ celebri/
tate nuptiaꝝ. Veri⁹ ꝫ dr̃ ꝙ ſpõſa iſtaꝝ nup
tiaꝝ fuit quedã ꝟgo nomine Anathita ſm
magiſtꝝ i de vita xpi. Sequit̃ lr̃a. Et erat
mater ihu ibi. Iſta lr̃a multũ facit ad h̃ ꝙ
iſte nuptie fuerũt Iohannis q̃ fuit nepos
Marie ꝟginis. Nam niſi attinuiſſet ex ꝓ/
inqua linea ꝯſanguinitatis iſti ſponſo. nõ
fuiſſet inuitata. Sed cũ Maria filia Sa
lome vxor zebedei voluiſſꝫ facere filio ſuo
Iohanni nuptias. miſit in nazareth. q̃rto
miliario a chana. ꝛ itimauit ſibi iſtas nup
tias. ꝛ ſic ipa ante alios venit ad prepara/
tionẽ nuptiaꝝ. Unñ ſeqt̃. Et erat mater ie/
ſu ibi. Non eſt vocat⁹ Ioſeph. Quia vt di
cit mgr̃ in ſcolaſtica hiſtoria. ꝛ mgr̃ in de vi
ta xpi. credit̃ fuiſſe iam mortu⁹. Vocat⁹ eſt
aũt ihs tanqꝫ ꝯſanguine⁹ nubẽtis ſponſi.
et diſcipuli eius tanqꝫ familiares chriſti.
Non ꝙ iam fuiſſent veri diſcipuli. qꝛ non/
dum pfecte adheſerãt xpo. ſed iã ſeqnebã/
tur eũ grã cuiuſdã familiaritat̃ ꝛ ſocietat̃
amicabilis cupiẽtes inſtrui de doctrĩa ei⁹
Et deficiẽte vino. Non eſt putanduꝫ caſu
fortuito h̃ accidiſſe. ſed diuia ordinatione
vt ſcilicꝫ iſte defect⁹ eſſet occaſio miraculi.
Quẽ quidẽ defectũ ꝟgo btã intelligens et
ex corde piiſſimo totalẽ defectum puenire
volẽs. ne ꝯfuſio appareret. inuitauit filiuꝫ
quẽ ſciebat ad h̃ potentẽ. ꝛ etiã attendens
ꝙ iam pfectio etatis in qua xps facere mi
racula aptus eſſet et potentiã diuinitatis
ſue oſtendere deberet. Dixit ꝫ mater eius
ad illũ. Vinuꝫ nõ habẽt. q̃i d. Da eis vinũ
Vel puideas ſm potentiã diuinã qua de
nihilo etiã oĩa potes facere. vt habeãt ſuf
ficiẽtiã vini. In h̃ notat̃ miſcdia maria ꝟ/
ginis glioſe. Ad miſcdiaꝫ eñ ptinet vt q̃s
defectũ alterius reputet q̃i ſuũ. Quia mi/
ſericors dr̃ q̃i miſeꝝ cor habẽs. ij. Coꝛ. xij
Quis infirmatur ꝛ ego nõ infirmor. Sic
btã ꝟgo defect⁹ alioꝝ ſubleuare volẽs dic̃.
vinũ nõ hñt. Sꝫ qd ei rñderit xps. audia
mus. Quid tibi inqt ꝛ michi ẽ mulier. Ex
iſto ꝟbo ſũpſit occaſionẽ ſui erroris Ma/
niche⁹. dicẽs xpm habuiſſe corp⁹ fãtaſticũ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

⁊ nihil ſumpſiſſe de ṽgine. ꝓ eo ꝙ h̄ dicit᷑.
Quid tibi ⁊ mihi eſt mulier. q. d. nihil a te
habeo. Et eſt modus loq̄ndi apud nos. q̄
dicim⁹ rep̄hendēdo aliq̄s nobis extrane/
os ⁊ impertinentes. Quid tu habes ad me.
Silr ex h̄ ṽbo valentius hereticus dixit
xp̄m nō aſſumpſiſſe carnē ex ṽgine. ſꝫ attu
liſſe corp⁹ celeſte. Ebion autem heretic⁹ dixit
xp̄z natū ex ſemīe viri. ꝓ eo ꝙ h̄ d̄r mulier.
vn̄ iſte neq̄ꝫ dixit. ꝙ ꝯuis ṽgo ꝯcepit. ṽgo
peperit. ſed poſt partū ṽgo nō ꝑmāſit. Et
cū iſto fuit alter q̄ dicebat᷑ Delindius. q̄a
ſcḋm eos mulier videt᷑ importare corruptio
nē. Sed ꝯtra iſtos dicit Aug⁹. Si credis
h̄ euangeliſte dicenti. Quid tibi ⁊ mihi eſt
mulier. crede ⁊ eidem q̄ dicit. Stabat iux/
ta crucē mater ih̄u Maria. Vn̄ ap̄l'us cla
mat Gala. iiij. Miſit de⁹ filiū ſuū natū ex
muliere. factū ſub lege. Et mulier ibi non
dicit corruptionē ſed ſexū. ſcḋm Auguſtinū
iuxta illud Geñ. iij. quod dictū eſt de Eua
Mulier quā dediſti mihi ſociā. Cōſtat āt
ꝙ Eua tūc fuit ṽgo nōdū ab Adā cognita
Eſt ḡ alter ſenſus catholic⁹ ſcḋm Augu. hic
Quid tibi ⁊ mihi eſt mulier. In xp̄o ſic̄ dē
fuerūt due nature. ſcꝫ diuina ſcḋm quā com
petebat ei agere ⁊ facere miracula. et hūa/
na ſcḋm quā cōpetebat ei pati. Vn̄. Quid ti
bi ⁊ mihi eſt mulier. i. illud q̄d facio mira/
cula nō recepi a te. Et ideo imperiū tuum
nō debeo facere qn̄ tu vis. qꝛ diuitas mea
nō obedit tibi ſꝫ illud tm̄ in q̄ debeo pati.
id eſt hūanitas. illam recepi a te. ſꝫ h⁹ paſſi
onis nondū venit hora. Sed Chriſoſtō⁹
dicit ad lr̄az. Q ṽgo btā voluit ꝑuenire to
talem defectū vini. vt xp̄s ſuppleret anteq̄ꝫ
totaliter deficeret. Sed ſi ita feciſſet xp̄s.
nō fuiſſet notum exiſtentib⁹ ⁊ cōuiuantib⁹
ibidem. ideo diſtulit vſq̄ꝫ ad horā totalis
defectus. Et ideo dicit. nōdum venit ho/
ra. q. d. Ego ſolus noui melius tēp⁹ opor/
tunū ad faciendū miraculū. cū mihi ſoli h̄
competat ex deitate in qua tu mecum non
cōmunicas. Et ideo q̄d mihi ⁊ tibi. ſupple
eſt cōmune in deitate. q. d. nihil. Nōdū ve/
nit hora mea. i. nondū cōuiue cognoſcūt
vini defectum. et ſic miraculū non eſſꝫ eis
gratū. Poſtquā ergo cognouerint faciam
vt ſit eis maius bn̄ficiū. Eccs. viij. Omni
negocio temp⁹ eſt. Ex iſto pſcillianiſte ſū/
pſerunt erroris ſui occaſionem dicentes.
animā hominis eſſe ſubditā fato ſeu con/
ſtellationi celeſti. ita ꝙ homo nō poſſet ali
quid facere niſi ſcḋm influxū celeſtiū corpo/
rum. ſed h̄ eſt falſum. Quia cum intellect⁹
rōnalis ſit immaterialis. nō poteſt ſubij/
ci actioni corꝑali. ꝓpter q̄d influxus ſiderū
non ꝑtingit directe ad ip̄m. Et ideo Ptho
lomeus in cētiloquio dicit. Q ſapiens do
minabitur aſtris. ſcꝫ qꝛ non ſequitur appe
titū ſenſitiuū in quē inprimūt aſtra. Sꝫ
ſequit᷑ dictamen rōnis. Et etiaꝫ qꝛ anima
rōnalis eſt potentia libera. ergo poteſt qn̄
vult et quid vult operari. alias homo ex/
cuſaret᷑ a peccato. ſicut ⁊ bruta que deter/
minata ſunt ad vnā partem ⁊ agunt ex ne
ceſſitate nō voluntate electiua liberi arbi/
trij. Et ideo nec habent meritū nec deme/
ritum. Multo ergo mi⁹ in xp̄o hoc debu
it eſſe. cui ſubiecta erant omnia celeſtia.
Math. vltimo. Data eſt mihi oīs pote/
ſtas in celo ⁊ in terra. Sed quāuis mater
xp̄i fuit repulſa. tamen de miſc̄dia filij nō
diffidit dicens miniſtris. Oīa quecūq̄ꝫ
dixerit vobis. ſcꝫ. filius meus. facite. Op/
tima doctrina glorioſe virginis ꝑ quā do
cet ꝑfectionē iuſticie. Perfecta nāq̄ꝫ iuſti/
cia eſt deo in oīb⁹ obedire. Exodi. xxiiij.
Oīa quecūq̄ꝫ ꝑcepit nobis dn̄s faciem⁹
Qđ nō cōuenit niſi d̄ ſolo deo. Homo eñ
poteſt aliq̄n errare. vn̄ in talib⁹ q̄ ſunt con
tra deum hominib⁹ obedire non tenemur
Actuū. v. Oportet magis obedire deo q̄ꝫ
hominib⁹. Deinde deſcribunt᷑ vaſa in q̄b⁹
miraculū patratū eſt. Vnde ſeq̄t᷑. Erāt au
tem ibi ydrie lapidee ſex poſite ſcḋm purifi/
cationē iudeoꝝ. Dicit Lira. ꝙ ex traditiōe
ſenioꝝ iudei ſepius lauabāt ⁊ purgabant
vaſa. vt d̄r Math. xxiij. Et ad iſtum vſum
poſita erāt iſta ſex vaſa ſeu ydrie. ab ydoꝛ
quod eſt aqua. quaſi vaſa aquatica. ex q̄b⁹
iudei ſepius lauabant᷑. quādo aliq̄s de cō
minis immundū vel morticiniū tangebat
Vt d̄r Leuiti. x. et Marci. vij. Capientes
ſingule metretas. i. meſuras binas vel ter
nas. Metreta ſcḋm Iſidoꝝ. xvj. ethimo. eſt
menſura ꝯtinēs decē ſextarios. Sextari⁹
aūt ꝯtinet duas libras. Hic eliciunt᷑ tres
moralitates. Prima eſt ꝙ iſte nuptie ſigni
ficant nuptias inter xp̄m et eccleſiam. De
q̄b⁹ Math. xxij. Fecit nuptias. ſcꝫ de⁹ pa/
ter filio ſuo. De quib⁹ etiā dicit apoſtolus
Epheſioꝝ. v. Sacramentū hoc magnum
eſt. dico autē in xp̄o et eccleſia. De nuptie

celebrate ſunt in chana galilee. Chana in/
terptat̃ zelus. Galilea trāſmigratio. ad ſi/
gnificandū q2 illi ſunt digni ꝯiūctōe xpi q̄
zelo deuotōis ⁊ feruoris trāſmigrāt d̄ ſta
tu culpe ad grā3. q̄i d̄ morte ad vitā. Dis
nuptijs interfuit Maria ſic̄ nuptiaꝝ cōci
liatrix. q2 ꝑ eam ⁊ eius interceſſionē ꝯiūgi
mur xpo Ecci. xxiiij. In me oīs ſpes vite ⁊
v̄itatꝭ. Diſcipuli etiā vocati ſunt. q2 ipi ſūt
q̄ſi paranymphi cōiungētes xpo eccl'ia3. ij
Cor. xj. Deſpondi vos vni viro v̄ginē ca/
ſtam exhibere xpo. Q̄ aūt vinum defuit ibi
ſignificat ꝙ vinū ſpūale triplex in veteri te
ſtamēto ante xpm deficiebat. ſc3 vinū mor
dax iuſticie. q̄d nr̄ ſamaritanꝰ vulneribus
ſauciati infudit. ps. Potaſti nos vino cō/
pūctionis. Scd̄o deficiebat vinū letifica/
tiuū. ſc3 ſapientie in ps. Vinū letificet cor
hoīs. Meditatio eīn ſapie marie letificat
Sapie. viij. Nō h3 amaritudinē ꝯuerſatō
illius. Tertio vinū inebriatiuū. ſc3 carita/
tis Can̄. v. Bibite ⁊ inebriamī k̄mi. Iſtud
ergo triplex vinū deficiebat in veteri lege
Primo q2 iuſticia legis imꝑfecta erat. ſed
xp̄s eam ꝑfecit Math. vj. Niſi abūdaue/
rit iuſticia v̄ra. Vinu3 ſapie deficiebat. q̄a
occulta ⁊ figuralis erat eiꝰ ſapia. j. Cor. x.
Omīa in figura ꝯtingebāt ill'. ſed xpus eā
lucide manifeſtauit Prouer. iiij. Viā ſapie
mōſtrabo tibi. Vinū caritatis deficiebat
q2 acceꝑant ſpm̄ ſeruitutꝭ in timore. ſ3 xp̄s
aquā timoris ꝯuertit in vinū amoris. Ca
ritas eīn diffuſa ē in cordibꝫ nr̄is per ſpm̄
ſanctū q̄ datꝰ eſt nobis. Ad Romanos. v.
Scd̄m documentū q̄d elicit̃ h̄. eſt magnū
ſolatiū oīmbꝫ ꝯiugibꝫ. Nā xp̄s voluit inte/
eē nuptijs ex cā. vt dic̄ Beda. vt appbaret ⁊
honoraret ſtatū ꝯiugalē. Nam ſic̄ de v̄gīe
voluit naſci. ſic a vidua anna voluit lauda
ri ⁊ nuptijs poſtea dignatꝰ eſt intereſſe. vt
deſignaret oīnes ſtatꝰ eſſe ſalubres. Per h̄
etiā dedit exemplū hūilitatꝭ. vt q̄ntūcunq3
alti ſapiētes ſancti ⁊ digni ſumꝰ nō dedig/
nemur ad inferiores deſcēdere rōne neceſ
ſitatis eoꝝ ſc̄m Criſ. ⁊ Augꝭ. Et p3 digni
tas mr̄imonij ex p̄ntia xpi. mr̄is ſue bene/
dicte ⁊ diſcipuloꝝ xpi ⁊ miraculi eiꝰ primi.
Faciūt aūt multa ad cōmendationem
mr̄imonij. Primo eīn cōmendat̃ a natura
Scd̄o ex ſcptura. Tertio ꝑ ſctōꝝ exēpla.
Primo a natura eo ꝙ nihil ita naturaliſſi
mū ſic̄ ꝑducere ſile. ij. de aīa. Hoc p3 i oīni
bus viuētibꝫ. Vn̄ ſic̄ naturale eſt homini
comedere ad ꝯſeruandū ꝑſonā ꝓpriā3. ita
generare ad ꝯſeruandā ſpēm hūana3. In
ſignū hꝰ oīa aq̄tica aerea ⁊ t̄rena aīantia ſil̄
morant̃ ⁊ ꝯſortiū ꝓpriū diligūt. extraneoꝝ
aūt odiūt. Nam leo adulterā ꝑſeq̄t̃ et occi
dit. Similiter Ciconia. Turtur etiā poſt
primū alium nō requirit. Scd̄o cōmēda
tur a ſcriptura Math. xix. vbi d̄r. Q̄ deus
ab inicio creauit maſculū et feminā. ꝓpter
quā homo dimittet prēm et matrē. Item
facit et illud q2 ꝑ iſtum actum ꝯiugale3 vi/
tatur fornicatio. q̄d eſt graue peccatum. j.
Cor. vij. Vnuſq̄ſq3 ꝓpter fornicationē ha
beat ꝓpriam vxorem. Item facit ad cōmen
dationē eius indiuidua ꝯiūctio. q̄ tāta eſt
vt nō liceat ꝯiugibꝫ ab inuicē ſeꝑari niſi ra
tione adulterij. vt ibidē d̄r. Tertio patet ꝑ
ſanctoꝝ exempla. Primo q2 omnes patri/
arche ⁊ q̄i oīnes ꝓphe in iſto ſtatu fuerunt
Item ꝙ xp̄s matrē ſuam voluit in iſto ſta
tu viuere. et ipſe voluit ſub mr̄imonio na/
ſci. Item voluit nuptijs intereſſe. et ſic ex/
preſſe approbauit eas. Tertiū documētū
eſt vt facientes nuptias noſtras. honeſtas
ꝑſonas inuitemꝰ. ſic̄ iſti fecerūt. Non ſicut
nos facimꝰ q̄ inuitamus ribaldos. potato
res. bouiſatores. ſaltatores. citariſtas. ꝑ
q̄s grauia cōmittunt̃ peccata. Contra q̄s
dicit Augꝰ. in ſermōe de nuptijs. Nupſit
Abrahe Sara. Accepit Moyſes Zepho
ram. Accepit yſaac Rebeccam. Duxit Ia
cob Rachel et Lyam. Accepit Thobias
Saram. Tot nuptie antiquoꝝ et verius
amicoꝝ dei in quibꝫ nullus inuenit̃ ſalta/
tor nec organū pulſaſſe nec citharas ꝑcuſ
ſiſſe nec tybias implicaſſe. ⁊c̄. Hec Augu/
ſtinus.

Dixi ſecundo ꝙ in ſcd̄a par
te hꝰ euāgelij
deſcribunt̃ quedā cōcomitantia miracl'm
que fuerūt miſtroꝝ obedientia in ydriaꝝ
impletione. in vini ex aqua facti hauſione.
in ad architriclinū delatione. Unde ſequi
tur. Dicit ergo eis ih̄s ſc3 rogatus a mr̄e.
dicit miniſtris. Implete ydrias aqua. lic3
eīn aliq̄ntulū aque fuiſſet in ydrijs. tamē
q2 nō plene erant. ideo iuſſit impleri ydri/
as. Vn̄ ſeq̄t̃. Et impleuerūt eas vſq3 ad ſū
mū. Et iſtud fuit ad euidentiam miraculi
maiorem ꝙ aqua fuit appoſita de nouo ꝑ
miniſtros q̄ ſciebant totalem defectū vini

Plura faciunt ad ꝓbationē miraculi hꝰ po
ſita. Primū fuit ꝙ iſte ydrie erāt vaſa aq̄/
tica ⁊ nunq̄ȝ ad vſum vini deputata. ne q̄s
ſuſpicaretur aquā infuſam vel ſupfuſaȝ fe
cibꝰ saporē vini cōtraxiſſe. Secunduȝ eſt
q: iſta vaſa erāt notabilis q̄ntitatis. quia
capiētes ydrie ſingule metretas binas vel
trinas. ne q̄s diceret. ⁊ ſi vinū ibi factū eſt.
tamen ita modicū ꝙ bn̄ diſcerni nō potuit
an fuiſſet verum vinū. Tertiū eſt ꝙ miſtri
impleuerunt illam aquā nō diſcipuli xp̄i.
ne diceret ſuis diſcipulis occulte dediſſe
vinum adimplendū. Quartū fuit quia im
pleta erant vaſa vſq̄ȝ ad ſummū. Eo ꝙ ali/
quid de aqua ad purificandū fuit ablatū.
et ſic ille defectus fuit de nouo ſuppletus.
ne diceretur fuiſſe ibi vinum ab antiquo.
Quintū fuit quia iuſſit illud afferri archi
triclino. qui erat ſenior in cōuiuio ad pro/
bandū nō ſponſo aut ſponſe. ſed architri/
clino. Dicitur autem ab archos qđ eſt pn̄/
ceps. et triclinium qđ eſt locus vbi homi/
nes ſedent in cōuiuio. quia antiquitus co
medebant ſedētes in lectis. propter quod
in ſcriptura dicuntur comedentes accum
bere vel recūbere. Et ideo locus ille voca
tur tricliniū. quaſi locus triū menſarum.
Eſt ergo architriclinus nomē appellatiuū
nō propriū. et ſignificat illum qui pncipa/
liter inter cōuiuas ſedebat. Et probabile
eſt ꝙ fuerit aliquis ſacerdos illius tempo
ris. qui ſtabat ad benedicenduȝ nuptias.
ad inſtruendū qualiter debebant ꝓcede/
re ſm legem ⁊ ſtatuta ſeniorum. Iſti ergo
iuſſit prius afferri. quia iſte cui cura fuit
totius cōuiuij commiſſa. non comedebat
vſq̄ȝ poſt alios. et ideo fuit magis ſobrius
ad iudicanduȝ de vino q̄ȝ qui ſunt repleti
cibo et potu. Unde illi iuſſit afferri prius.
vt veritate cognita alijs predicaret. Sed
diceres quare hodie prohibentur ſacerdo
tes nuptijs intereſſe. Rn̄deo ideo. q: mul/
te ibi fiunt diſſolutiones ex quibꝰ poſſent
ſcandalizari. Unde canon. Hic occurrūt
tria dubia. Primū eſt quia chriſtus prius
repreſſit matris petitionē tāquā indignā.
dicens non eſſe faciendum miraculum ad
eius inſtantiā. et tamen fecit. Rn̄deo pmo
ideo. quia mater xp̄i petebat ex affectu ma
terno humane nature. Secūdo quia pete
bat pro conſanguineis. Tertio quia pete/
bat pro ſupplenda indigentia paupertatis.

Modo pro iſtis tribꝰ non debet fieri mi/
raculum. Primo quia eſt opus diuinum.
ergo nihil habet cōmune cuȝ poteſtate hu
mana. ſicut virgo putabat. ꝙ rōne huma/
ne nature quā habuit chriſtus ab ea. cō/
petiſſet xp̄o facere miracula. Secūdo. nō
eſt acceptio pſonarum apud deū. ideo nō
pro conſanguineis eſt faciendū miraclm.
Tertio non ꝓpter indigentiā ſed dei gl'iaȝ
declarandaȝ faciendū eſt miraculum. Ve
rūtamen quia mater chriſti ſancta mulier
erat. ⁊ illi ꝓ q̄bꝰ petebat. paupes et hūiles
erāt. et gloria dei in chriſto. diſcipulis ma/
nifeſtanda erat. Ideo chriſtus exaudiuit
licet poſt modicū tempus petitionem ma/
tris. Secundū dubium quare nō creauit
nouum vinū potius q̄ȝ de aqua mutauit.
Rn̄deo licet maiꝰ ⁊ mirabilius eſt ex nihi/
lo aliquid facere q̄ȝ ex aliquo aliquid. Sȝ
tamen nō eſt ita credibile et euidēs et ideo
chriſtus condeſcendit capacitati eoruȝ vt
crederēt citius. Secundo fecit hoc ad cō
futandū hereſim marcionis et manichei
hereticoꝝ qui dixerunt iſta viſibilia eſſe a
dyabolo. Ut ergo chriſtus oſtendat iſtas
creaturas eſſe bonas. chriſtus fecit ex iſtꝭ
creaturis plura miracula. Tertio vt oſten
deret nō ſe omnino nouam doctrinā conde
re et veterem reprobare ſed potius adim/
plere Math. v. Non veni ſoluere legē ſed
adimplere. Tertiū dubium quare nō fue/
runt ibi tunc pauciores vel plures q̄ȝ ſex
ydrie. Reſpondeo diuina ordinatione fa/
ctum fuit. Ad ſignificandum ꝙ per aduen
tum chriſti baptiſmus chriſti habet vim
purificandi homines in ſex ſucceſſibꝰ tem
porum. ſm Thomam. ſcȝ in puericia. iuuē
tute. adoleſcentia. virilitate. ſenio. et decre
pitu. Scdm Auguſtinum autem ꝙ capie
bāt metretas binas vel ternas. ſignificat
hoc ꝙ in nomine trium diuinarum perſo
narum fit baptiſmi collatio. vel ꝓpter du/
os populos. ſcilicet iudeos et gentiles. ex
quibus conſtructa eſt eccleſia.

Dici tertio ꝙ in tertia parte euangelij
deſcribuntur huius miraculi ſubſequen/
tia que fuerūt plura. Architriclini publi/
ca predicatio. et diſcipulorum in fide con/
firmatio. Dicit ergo. Ut āt guſtaſſet archi
triclinꝰ. ſcȝ q̄ magꝭ ſobriꝰ erat aquā. ſupple
ꝑus. vinū mō facta. dic̄ ſpōſo. arguēdo eū
ruſticitatꝭ. Ois hō pmo bonū vinū ponit

id eſt. in principio cõuiuij. vinum bonũ po
nit ad menſam. Hoc eſt de conſuetudine
illarũ partium et illius tempis veteris le/
gis. in quo vigebat carnalis delectatio. ita
ꝙ gule intenti optima queqꝫ et electiſſima
apponebant in principio menſe. Quod ta/
men apud chriſtianos non debet eſſe ma
gne reputationis. Quia ſm Hieronimuꝫ
chriſtus voluit nos eſſe chriſtianos non
medicos. Et cum inebriati fuerint dat il/
lud quod deterius eſt. quia iam nõ perci/
piunt bonitatem nec ſaporem. Tu autem
ſeruaſti vinum bonũ. id eſt. optimuꝫ. vſqꝫ
adhuc. id eſt. ad finem conuiuij. Dicit hic
Chriſoſtom⁹ ꝙ chriſtus oĩa miraculoſa
fecit perfectiſſima. Nam ſocruꝫ Petri ita
perfecte curauit ꝙ ſtatim ſurgẽs miniſtra
uit. Marci. j. Et paraliticum ita perfecte
ſanauit ꝙ ſurgens tulit grabatum ſuum.
Joh. v. Sic etiam hic fecit vinum electuꝫ
et optimũ quale potuit eſſe de mũdo. Mo
raliter ita fit ꝙ heretici primo ponunt pul
crum vinum et dulcis doctrine. ſed poſt/
quã homines inebriati fuerint aſſentien/
do eis tunc dant id quod deterius eſt. ſcꝫ
errorem et perfidiam. Prouerbiorũ. xxiij.
Ingreditur vinum blande ſed mordet vt
coluber. Item multi ſunt qui in principio
ſue conuerſionis dant chriſto bonũ vinũ
per bonam conuerſationẽ ſed poſtea ĩ vi/
tam carnalẽ degenerant. Ad Gala. tertio.
Sic ſtulti facti eſtis vt cum ſpiritu ceperi
tis carne conſummamini. Chriſtus auteꝫ
in principio nõ ponit vinum dulce ſꝫ ama
rum. Math. vij. Arta eſt via que ducit ad
vitam. Sed poſtea ſucceſſiue quanto ma
gis homo procedit in ea tanto magis ſen
tit ſuauitatem maiorem. Prouerbioꝝ. iiij.
Ducam te per ſemitas equitatis. quas cũ
ingreſſus fueris non artabuntur greſſus
tui. et currens in eis non habebis offen/
diculũ. Hoc fecit initiũ ſignorũ ſuoꝝ ihs
in chana galilee. Quidam dicunt ꝙ chri/
ſtus bene ante hoc fecit plura miracl'a oc/
culte ſed manifeſte nullũ in chana galilee
niſi hoc primo. Et ideo dicunt ꝙ hoc fuit
ꝑmũ in ordine illorum que fecit in chana.
Sed hoc eſt falſum. Nam ſm Thomam
xps noluit facere miracula in puericia ne
viderent̃ eſſe fantaſtica. ſed ꝑmo tũc cepit
facere ea qñ etatẽ habuit pfectã. Ergo iſtõ
erat ſimplr̃ primũ miraculũ in ordine om

niũ miraculoꝝ xpi. Et ex h̃ patet falſã eſſe
hiſtoriã de infantia xpi. ĩ q̃ mlt̃a apocrifa
narrant̃ quõ xps creaſſet paſſeres de luto
ꝛ euolare feciſſet. et alia hmõi. Et manife/
ſtauit gloriã ſuã. i. potentiã ſuam. qua glo/
rioſus eſſet. Et crediderunt in eũ diſcipu
li eius. i. illi qui futuri erant eius diſcipuli
vel diſcipuli de p̃ſenti. licꝫ nondũ perfecti.
Eo ꝙ illi quos iam xps elegerat p̃us cre/
diderũt ĩ eũ ſic invirũ ſctm̃ ꝛ recta p̃dicãtẽ
ſꝫ mõ crediderũt ĩ eũ tãqꝫ in deũ. ſm Tho.
Dicit autẽ mgr̃ in de vita xpi. ꝙ xpus poſt
iſtud miraculum dixit Johanni. Dimitte
hanc ſponſam ꝛ ſequere me. qui ſtatim ſe/
cutus eſt eũ. et eſt argumentũ ꝙ ſpõſus de
p̃ſenti poteſt intrare clauſtꝝ de ꝯſenſu vxo
ris. Sponſus aũt de futuro etiã poteſt ĩ/
uita vxore intrare clauſtꝝ. vt patet de ſpõ/
ſalibꝰ. Sed opponit victor ſi Johãnes in
actũ carnis cõſenſerat. igit̃ amiſerat virgi
nitatẽ. quõ ḡ v̾go in eũ permãſit. vt d̃ eo
dicit Hiero. Rñdeo ꝙ v̾ginitas aut perdi
tur corpaliter aut mentaliter. Si p̃ditur
corpaliter tũc perdit̃ irrecupabiliter. aut
perditur mentaliter ꝛ tũc recuperatur per
penitentiaꝫ. xxxiij. q. j. Si Paulus. Et ſic
fuit virgo. ¶ D ¶ Hic occurrũt tria du/
bia. Primũ eſt quare matrimoniũ ſit inſti
tutũ. Scdm̃ vtrũ actus mr̃imonij poſſit
fieri meritorie. Tertium vtꝝ ex aliq̃ cauſa
poſſit habere quis cõcubinam. Ad ꝑmuꝫ
reſpondeo ſm Holgoth ſup librum Sa/
pientie. c. iiij. ꝙ matrimoniũ inſtitutuꝫ eſt
in paradiſo ante peccatũ. et hoc fuit in of/
ficiũ nature. ſcilꝫ vt fieret ꝓpagatio ſpeciei
humane. Et hoc fuit in ſtatu innocentie
tm̃. Secundo inſtitutũ fuit in ſtatu legis
ſcripte. et hoc fuit in remediũ ꝛ in officiũ.
In remedium ſcilicet infirmitatis huma
ne. propter vitandam fornicationem. In
ſtatu autem gratie eſt in officium in reme/
dium. et cum hoc in ſignum. Significat
enim cõiunctio maris et femine carnalis.
coniũctionem chriſti et eccleſie per nature
conformitatẽ. qua verbũ caro factum eſt.
Unde Archidiacon⁹. xxvij. q. j. Cum ſocie
tas. dicit. Et licet in deſponſatione repre/
ſentet̃ illa coniunctio qua xpus copulauit
ſibi eccleſiã fide ꝛ dilectione. tñ in ſola car
nis ꝯmixtõe ſignificat̃ illa ꝯiunctio q̃ ſibi
eccl'iaꝫ copulauit ꝯformitate nat̃e. ¶ Ad
ſcdm̃ dubiũ q̃ q̃rit̃ vtꝝ iſte act⁹ poſſit eſſe

meritoꝛiꝰ. Rñdeo ꝙ ſic. Sũt ãt tria excu/
ſantia iſtũ actũ a pctõ ⁊ ipm facientia me/
ritoriũ. ſcʒ fides. proles. ⁊ ſacramentũ. ſm
doctorẽ ſubtilem ſup. iiij. ſniaꝝ. di. xxxj.
Fides in ꝓpoſito nõ eſt virtꝰ theologica de
qua Hebre. xj. Fides eſt ſubſtantia rerũ
ſperandaꝝ. Et j. Coꝛ. xiij. Nunc aũt ma/
nẽt fides ſpes ⁊ charitas. Sʒ h̃ accipit fi/
des put eſt quedã ṽtus moralis ↄtẽta ſub
iuſticia. p quaʒ homo adimplet efficaciter
illud qḋ pmiſit. ⁊ vocat fidelitas. Vnõ ad
fidem ↄſeruandã inter coniuges requirit
ꝙ neuter corpus ſuum alteri deneget. nec
alieno cõcedet ad opus carnale. iuxta ſpõ
ſionem in facie eccleſie factam. Ita dicit
Holgoth vbi ſupra. Ex h̃ ptʒ ꝙ ſi quis co
animo ↄhit vt non ſeruet fidem alteri. im
peditur mr̃imoniũ ſm Archid. xxvij. q. ij.
Dñe bonum. Item in prole attendit vt
amanter ſuſcipiat ⁊ religioſe informet. Et
qꝛ ad h̃ matrimoniũ eſt quaſi naturale. vt
dicit Thomas ſup. iiij. diſt. xxvj. q. j. Quia
ad h̃ nata iclinat mediãte libero arbitrio.
vt proles educaretur ad ꝑfectum ſtatum.
qḋ fit p obligationem viri et mulieris. Et
hec eſt ratio quare in nll'a alia ſpecie fit de
terminatio maris ad certaʒ feminã. Quia
ſm cum alia aĩalia quoꝝ filij ſtatim poſ/
ſunt ſibi victum querere. vel ad quoꝛũ ſu/
ſtentationẽ ſufficit vnum. non indigent ta
li obligatione. Et patet ex hoc ſm Archi/
diac. in cano Dñe bonum. Et ſi quis cõ/
trahit intentione nõ habẽdi prolẽ. impedi
tur matrimoniũ ⁊ non cõtrahit. Sed qḋ
dicemus de ſenibus qui iſtam intentiõem
certiſſime habẽt. Rñdeo ꝙ nõ obſtat. quia
nõ deducunt eam in pactum. Et etiã qꝛ il
loꝝ matrimoniũ ⁊ ſi nõ eſt in officiũ. eſt tñ
in ſolatiũ mutue ſeruitutis. Tertiũ qḋ ex/
cuſat iſtuʒ actũ eſt ſacrm̃. Et accipit ſacra/
mentũ ꝓ illa indiſſolubilitate. ne aliqñ i vi
ta ſeparent. Et ideo ſi quis intentiõe quã/
doqʒ ſepandi ab vxore ↄtrahit. impeditur
mr̃imoniũ. Et iſtud ſacramentũ ſp reqrit
in pncipio ↄctus. Vñ quãuis poſtea mu/
tet alter illoꝝ volũtatẽ nõ nocet dũmodo
a pncipio ita intẽdebat. Patet ergo ex his
ꝙ qlibʒ volẽs meritorie ↄhere debet iſtas
tres cauſas hñe in intentõne. Vñ ſi qs ha
beat iſtas cauſas pncipaliter pt etiã alias
hñe ſecundario. ꝓpter qs ducit vxorem vt
ꝓpt diuitias. amicos pulcritudinẽ. ⁊ ſic de

alijs. ſm Petꝝ ⁊ Thomã. Et vt iſta pateãt
meliꝰ. pono h̃ ſex mẽoꝛialia dicta. Primũ
eſt. actus matrimonialis pt fieri ſine pctõ
Iſtud patet ex h̃ qꝛ p ipm implet pceptũ
diuinũ Geñ. j. Creſcite ⁊ multiplicamini.
Sed implere pceptũ eſt meritoriũ. Item
p ipm implet actꝰ iuſticie illius. De qua. j.
Coꝛ. vij. Vir vxori reddat debitũ. ⁊ ſimili
ter vxor viro. Scdm documentũ. actꝰ ma
trimonialis pt fieri ṽtuoſe ſeruatꝭ circum
ſtantijs ab hoĩe exiſtẽte in grã. vt faciendo
qñ opoꝛtet. ⁊ ſic opoꝛtet. ⁊ ad debitũ fineʒ.
Et h̃ eſt ṽtuoſe fieri ⁊ p ↄſequẽs meritorie
Tertiũ documẽtũ actꝰ mr̃imonial' eſt tũc
ſimpl'r meritoꝛiꝰ ⁊ abſqʒ oĩni pctõ moꝛtali
⁊ veniali. qñ ẽ cauſa religiõis. i. cauſa plis.
⁊ cauſa iuſticie reddẽdi debitũ. ⁊ ſeruandi
fidẽ ꝓmiſſam. Quartũ documentũ. acce/
dens ad vxorẽ ex ſola delectatõe quam hʒ
ad vxorẽ. nõ vt ad quãcũqʒ mulierẽ ſed vt
ad vxorẽ. peccat venialiter. Patet quia vt
ſic nõ intendit aliqḋ bonũ pncipale de tri
bus pdictꝭ ſed ſolã delectatõem. Igit pec
cat venialiter. qꝛ mr̃imoniũ indultum eſt
ad vitandã fornicationẽ. talis ãt indulgẽ/
tia eſt de pctis venialibꝫ. ſm Thomã i. iiij.
ſniaꝝ. diſt. xxxj. Et idem ponit Holgoth.
Quintũ documentum. accedens ad vxo/
rẽ ex delectatõe excedenti quã hʒ. nõ vt ad
vxoreʒ. ſed vt ad quãcũqʒ mulierẽ cũ q ita
facere vellet. etiã ſi nõ eſſet vxor eius. pec/
cat moꝛtaliter. Patet qꝛ vt ſic equipollet
fornicationi. ex q̃ nulluʒ bonũ mouet ipm
ad h̃. ⁊ cum hoc qꝛ excedit limites mr̃imo
nij. eo ꝙ accedit ſimpliciter vt ad quãcun
qʒ mulierẽ. Sextũ documentũ. delectatio
ſupflua in oſculis tactibꝫ ⁊ abuſus in mo/
do delectandi. de facili ſunt pctã moꝛtalia
Inter coniuges patet. qꝛ talia excedũt li/
mites mr̃imonij. et qñqʒ ſunt occaſio pec/
catoꝝ Sodomiticoꝝ. vt ſepiꝰ audiuimꝰ i
ↄfeſſione Et licet iſta ſint vilia ⁊ turpia ad
dicendũ audiendũ vl' legendũ. tñ ſunt vti/
lia ad ſciendum ↄfeſſoꝛibꝫ. ꝓpter qḋ ita di/
ſtincte ſunt h̃ poſita. ¶ E/ Ad tertiũ du/
bium ſcʒ õ ↄcubinis habẽdis Rñdeo ſm
Thomã p tria dicta. Primũ eſt ꝙ hñe cõ/
cubinã eſt contra legem nature. Iſtud pa
tet. qꝛ cõcubina vt cõmuniter querit pro/
pter delectationem ſolam. Et poſito ꝙ eẽt
ad prolem procreandam. tamen nõ eſt in/
tẽtio ad educatõeʒ prolis debite oꝛdinare

ad cultũ diuinũ. Quia vt videmus cõiter
peſſimã curã gerũt ↄcubinarij de filijs ſu
is. ꝓpt̃ qđ cõiter fiũt male morigerati ⁊ in/
diſciplinati. fures. bibuli. luſores. ⁊ forni/
carij. q² ſequit̃ prẽm ſua proles. Et hac ra
tiõe ꝓhibet̃ etiã tales ordinari. q² timor ẽ
ne ſint parẽtũ imitatores in malo. Scđo
dico ꝙ accedere ad cõcubinã ſemꝑ ẽ pctm̃
mortale. Patet q² eſt cõtra amiciciã. q̃ de/
bet eſſe ad alteꝝ. Eſt eñ ↄtra prolis bonũ
q² ↄtra eius educatiõez. vt dictũ eſt. et cuȝ
h̄ q² fit ex inordinata delectatiõe ſine intẽ/
tione boni finis. ſcȝ prolis. Tertio dico ꝙ
nũꝗ̃ fuit licitũ quacũꝗ̃ diſpoſitõe hr̃e cõ/
cubinã neꝗ̃ ſm legem diuinã nec hũanã.
Quia hoc eſſȝ ↄ̃ finem ꝑncipalẽ mr̃imonij
ſcȝ bonum prolis. Sȝ diceres. tñ Jacob
habuit cõcubinas. ſil'r Dauid. ſil'r Salo
mon. Rñſio ſm Thomã ſup. iiij. Senten
tiaꝝ. diſt. xxxiij. ꝙ fuerũt eis mr̃imoniali/
ter cõiũcte vſꝗ̃ ad tpa vite. ſed ꝓ tãto con
cubine dicebant̃ q² ad eas nõ ptinebat di
ſpoſitio familie nec opeꝝ domeſticoꝝ cõ/
municatio. vñ ſimpl'r erant vxores. q̃ ad
thoꝝ deſeruiebant viris. Sȝ ſm q̃d cõcu
bine. q² nõ diſpenſabãt familiã. dicebãtur
Jlla ḡ eñ dicebatur vxor que habuit regi
men totius dom⁹. Sed iterũ diceres. tñ
xxxiij. diſt. Js q̃. d². Si q̃s nõ pt̃ hr̃e vxo/
rẽ. ſaltẽ loco eius habeat ↄcubinã. Rñdeo
ꝙ ibi cõcubinã nõ vult intelligere mulierẽ
ſolutã. ſed vxorẽ ductã ſine ſolẽnitate do/
tis. vt eſt modus pauperũ. Preterea dico
ꝙ hr̃e pl'es viros vni vxori mag' eſt contra
naturam. ꝗ̃ hr̃e vni viro pl'es vxores. ſm
Thomam vbi ſupra.

Dñica ꝑma p⁹ octauas Epiphanie. II.
Sermo. XX

Nuptie facte ſunt
in Joh. ij. cap. Qm̃ vt ait ille magn⁹
p² Aug⁹. in li. đ doctrina chriſtia
na. Luxuria eſt inimica deo. inimica virtu
tib⁹. ꝑdit om̃ez ſubaȝ. ⁊ ad tps voluptatez
diligẽs futurã nõ ſinit cogitare paupratẽ
Hec ille. Vult dicere Augu⁹. ꝙ luxuria tã
deo ꝗ̃ homini in corꝑe ⁊ aĩa ⁊ tpali ſubſtã
tia eſt nociua in pñti ⁊ in futo egeſtatis in
ductiua. Vt igit̃ h̄ malũ vitare hoies poſ/
ſent. omĩpotẽs ds i ꝑma creatiõe mũdi ꝗ̃
cito ꝑmũ hoiez creauit. ſociã ſibi feminaȝ
adiũxit in vxorẽ. vt eſſent duo ⁊ nõ pl'es in
carne vna. q̃ten⁹ hõ ſic legitimo vtẽs cõiu/
gio viciũ luxurie effugeret ⁊ euitare poſſȝ.
Veꝝ q² multi ꝑuerſoꝝ in dubiũ verterẽt
talẽ ↄiũctionẽ legitimam maſculi ⁊ femie.
nõ eẽ ſacramentũ nec in ſe licitã. ideo veni
ens dei fili⁹ in mundũ h̄ ipm ↄiugiũ tanꝗ̃
licitũ ⁊ ſanctũ voluit approbare ⁊ ↄfirma/
re. Nõ q̃dem tũc dignat⁹ eſt facere qñ ad
nuptias cũ mr̃e ſua vocat⁹ nõ recuſauit ve
nire. ſed eas ſua pñtia dignat⁹ eſt honora/
re. et miraculo in eis facto maniſeſtiſſime
decorare. De q̃b⁹ q̃dez nuptijs d² Nuptie
facte ſunt ⁊c̃. In q̃b⁹ ṽbis ↄſideranda ẽ
cõmendatio venerabiliũ nuptiaꝝ q̃ facte
ſunt ꝑ xp̄m. Et q² q̃dã fc̃tẽ ſunt ſemel ⁊ nũ
ꝗ̃ de cetero faciende. Alie ſepe fiũt. ⁊ ſepi⁹
ſunt iterande. Tertie vero ſemꝑ fiunt et
cõtinuant̃. Prime ſunt inter deũ ⁊ hũanã
naturã. Secũde ſunt inter deũ ⁊ fidelem
aiaȝ. Tertie ṽo inter hominẽ ⁊ hominẽ. i.
inter virũ ⁊ feminã. Dico igit̃ ꝙ nuptie ſe/
mel facte inter deũ ⁊ humanã naturã ſunt
ſacramẽtales ⁊ miſtice. q̃ ſunt bonitate in/
cõꝑabiles. Alie ſunt allegorice ſeu tropo
logice ⁊ morales. gr̃a et pietate amabiles.
Tertie ſunt hũane ⁊ corꝑales multum vti
les.

A

Dixi primo ꝙ quedã ſũt nu/
ptie q̃ ſemel fac/
te ſunt inter deum et humanam naturam
ſacramẽtales ⁊ miſtice. que ſũt bonitate in
cõparabiles. Ex q̃ ſiq̃dem caritate ⁊ boni
tate indicibili dei filius. diues in oẽs. gl'a
⁊ honore ab eterno coronat⁹. hũanã natu
rã tam deſpectã ꝗ̃ abiectã paupculã ⁊ an/
cillã duxit in ſponſam et ↄiugem dulciſſi/
mã. Sicut filius regis amore captus an/
cille cuiuſcũꝗ̃. quẽ nõ generis nobilitas.
nõ forme ſpecioſitas. nõ ṽtutũ dignitas.
nõ diuitiaꝝ copia. nõ parentũ amicicia. ſȝ
ſola benignitas ad viuẽdum ſibi attraxit.
Juxta illud Joh. iij. Sic de⁹ dilexit mun
dũ vt filiũ ſuũ vnigenitum daret. O ꝗ̃ ad
mirabiles nuptie q̃z ſublimes ⁊ incõꝑabi/
les. Et ṽe mirabiles. qñ vt dĩc Bern. ſup
cantica ſer. lxx. Omniuȝ paſtor exinaniuit
ſeipm ad h̄ vſꝗ̃ vt paſceret̃. ⁊ inuct⁹ eſt int̃
lilia. adamat⁹ eſt ab inope. paup factus di
lectus, ꝓpter ſimilitudinem. nõ ſolũ autem
ſed et propter veritatẽ manſuetudinem et
iuſticiam. ꝙ per eum ſcȝ promiſſiones ad/
implete ſunt, ꝙ iniquitates remiſſe ſunt.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN